

Lærervejledning til *Modpolen*

- Mellem nationalisme og Europæiske Integration

Modpolen skildrer det nationalkonservative Polen gennem mødet med Szymon fra den nationalkonservative ungdomsbevægelse, All-Polish Youth. Der perspektiveres til Ungarn, som ligesom Polen udfordrer EU's demokratiske værdigrundlag og retsstatsprincip. I Krakow er læseren også med på tværeuropæisk studenterbar, der tegner et andet billede af Europa end Szymon og de nationalkonservative. Se et filmklip fra vores samtale med Szymon her:

<https://vimeo.com/234285738>

Ved at bruge teksten som supplerende stof kan eleverne uddybe, anvende og perspektivere viden, begreber og metoder fra kernestoffet. De kan undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger i Europa og få blik for menneskers handlinger i en samfundsmæssig og historisk sammenhæng.

Konkret kan denne tekst i **samfundsfag** bruges i sammenhæng med undervisningsforløb om EU, kulturel frisættelse, nationalisme med fokus på den voksende højrenationalisme i Europa, demokrati, europæisk integration og national identitet. I **historie** kan teksten bruges i sammenhæng med undervisningsforløb om Europas historie med fokus på Polen, EU's historie og fremtid, nationalisme, polsk nationalisme i lyset af Polens historie som *besat og invaderet land gennem århundreder*.

Før teksten læses hjemme af eleverne kan der arbejdes med et eller flere temaer fra listen, så teksten forankres i kernestoffet. I den følgende time arbejdes der med udvalgte arbejdsspørgsmål, hvor eleverne kommer i dybden med tekstens samfundsfaglige og historiske problemstillinger. Som underviser vælger du, hvilket tema og hvilke arbejdsspørgsmål, du vil bruge i undervisningen.

Arbejdes der med fokus på EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder bliver der her fokuseret på vandrende arbejdstagers rettigheder og befolkningsgruppers ligestilling.

Forslag til temaer, der kan undervises i i første lektion:

HISTORIE OG SAMFUNDSFAG:

Historien om Europa siden Anden Verdenskrig med udgangspunkt i Polens historie frem til og med deres indtræden i EU. Nazi-Tysklands invasion, Auschwitz-koncentrationslejren i Polen og folkedrabet på de europæiske jøder. Efter krigen splittes Europa i Øst og Vest og Polen kommer under Sovjetunionens kontrol. Europarådet, FN, og EF opstår. Efterkrigstiden er en periode, hvor regeringer forpligter sig på menneskerettighederne og demokratisk grundværdier. De afgiver national suverænitet til det europæiske samarbejde for på den måde at undgå fremtidige krige. EF bliver efter Berlinmurens fald til EU og Europa genforenes. Siden Polen kom med i EU har de haft stor vækst i økonomien.

Nationalisme – hvad er nationalisme som begreb? Der kan bruges eksempler på forskellige nationalistiske bevægelser. Polens nationalisme er historisk blevet set som noget godt, da denne nationalisme har forsøgt at bekæmpe de forskellige overmagter, der har besat Polen gennem historien. Op til Sovjetunionens fald blev Polens nationalisme set som noget positivt i Vesteuropa, fordi de polske nationalister kæmpede for et mere demokratisk og frit Polen i modsætning til Sovjetunionens ønsker. I dag ser Vesteuropa negativt på Polens EU-kritiske nationalisme, fordi de ser den som et udtryk for noget udemokratisk.

Den voksende højrenationalisme i Europa. Der kan undervises i forskellige EU-landes højrenationalistiske partier, deres politikere, budskaber, historie, ideologi. På denne måde kan den polske nationalisme forstås som et fænomen, der eksisterer på tværs af Europa.

SAMFUNDSFAG:

Den ideologiske kamp mellem nationalister og globalister, mellem kulturkonservative og liberale multikulturalister – eventuelt med perspektiver til Danmark, hvor kampen tydeligst kæmpes mellem Dansk Folkeparti og De Radikale, til USA hvor kampen kæmpes mellem republikanerne og demokraterne, til Frankrig hvor der var en direkte duel mellem disse to ideologier i anden runde af præsidentvalgkampen i 2017, da Front National's Marine Le Pen duellerede mod den nuværende franske præsident Emanuel Macron. Centrale spørgsmål i den ideologiske kamp er: Støtter man LGBTQI-rettigheder? Støtter man internationalt samarbejde såsom FN, EU og NATO? Støtter man fri abort (i 2016 indførte den nye regering i Polen totalt forbud mod abort)?

Den kulturelle frisættelse. I teksten kritiserer Szymon fra den nationalistiske bevægelse, All-Polish Youth, den kulturelle frisættelse, hvor normer, traditioner og fælles værdier forsvinder og der skabes et senmoderne samfund med individualiserede mennesker. Teksten kan bruges i sammenhæng med undervisning om den kulturelle frisættelse, socialisation i det senmoderne samfund sammenlignet med socialisation i traditionelle samfund som det polske, hvor traditionelle normer stadig er udbredte, især uden for de større byer.

Kulturel europæisk integration; Om EU-borgere, der studerer, arbejder og etablerer sig i andre EU-lande. I teksten møder vi Erasmus-studerende, der om nogen er et billede på det grænseløse Europa, hvor de enkelte lande bliver kulturelt og etnisk mindre homogene og mere europæiske. Perspektivér eventuelt til *Elysees-traktaten*, venskabsaftalen mellem Frankrig og Tyskland fra 1963, der satte gang i at tyske og franske studerende kom på udveksling i hinandens lande. Formålet var dengang som nu med det store Erasmus-samarbejde at forebygge konflikt, fordomme og krig og skabe samarbejde, forståelse og fred.

EU's ukrænkelige principper og EU som politisk projekt. Se på EU's regelsæt og grundprincipper med udgangspunkt i EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder i forbindelse med den verserende sag mellem EU og Polen og undervis i, hvad disse principper siger om EU som politisk projekt. Polens regering, der kom til magten i 2015 har fået Polen på kant med EU's demokratiske kerneværdier og principper. Den polske regering har indskrænket pressefriheden ved at vedtage en omstridt medielov. Den giver regeringen magt til at udpege store dele af toppen i de polske public service-medier. Derudover har regeringen vedtaget

retslovgivning, der giver regeringen magt til at blande sig i udnævnelsen af nye dommere i retsvæsnen. Dette strider lodret mod princippet om magtens tredeling og EU's demokratiske værdigrundlag. Og det strider mod en række rettigheder fra EU's charter om Grundlæggende Rettigheder, der blandt andet kræver, at ”mediefrihed og mediernes pluralisme respekteres.”

Hvad gør EU for at modvirke den udemokratiske udvikling i Polen og hvad kan EU gøre? Sanktioner, fratagelse af stemmeret. Denne sag udvikler sig løbende og den kan oplagt undersøges som led i arbejdet med *Modpolen*-reportagen.

Er Polen på vej til at afskaffe demokratiet? Læs her:

<https://www.b.dk/globalt/er-polen-paa-vej-til-at-afskaffe-demokratiet>

Og her er en artikel om EU-kommissæren Frans Timmermans, der 'svinger demokrati-pisken' over Polen:

<https://www.b.dk/globalt/kommissaeren-der-svinger-demokrati-pisken-over-polen>

Marlene Wind, professor i statskundskab og leder af Center for Europæisk Politik, spørger, hvorfor vi skal flette fingre med Ungarn (og Polen) her:

<http://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art6100246/Hvorfor-fletter-vi-fingre-med-udemokratiske-Ungarn>

Skabt i samarbejde mellem Vores Europa og Europa-bevægelsen.

STØTTET AF
EUROPA
nævnet